

«**Poesía a la frontera. Segona trobada iberomànica**» (27 de maig de 2013). — O equipo do proxecto internacional *ParemioRom* (*Paremiología romance: refranes meteorológicos y territorio*, <http://stel.ub.edu/paremio-rom>), dirixido por José Enrique Gargallo Gil, organizou o 27 de maio de 2013, na Facultade de Filoloxía da Universidade de Barcelona, o encontro «Poesía a la frontera. Segona trobada iberomànica», dedicado á exploración, a través de obras poéticas pertencentes a diferentes comunidades románicas, das implicacións que se derivan da súa situación fronteiriza. Como sinala o seu subtítulo, esta reunión poética retoma outro acto organizado polo mesmo grupo en maio de 2012, «L'amor per la paraula viva», onde catro poetas do ámbito iberorrománico reflexionaron sobre o seu proceso de creación literaria a partir de obras vinculadas ao tempo cronolóxico e atmosférico, unha das liñas temáticas estudadas polo proxecto *ParemioRom*. A primeira parte do evento *Poesía a la frontera* contou coa participación de dous poetas nativos de localidades peninsulares fronteirizas, que recitaron e comentaron dúas poesías da súa creación. Interviron Hèctor Moret, orixinario de Mequinensa, na franxa catalanófona de Aragón, e Servando Rodríguez, de Olivenza, unha terra que se incorporou a España en 1801, tras cinco séculos de pertenza á Coroa portuguesa. A segunda parte do encontro propuxo unha perspectiva distinta, coa intervención de dous especialistas que examinaron a creación poética de dúas comunidades sen un territorio propio e cun forte debate identitario interno no que a lingua xoga un papel capital. Antonio Torres, profesor da Universidade de Barcelona, examinou a poesía dos *latinos* estadounidenses, mentres que Nikola Vuletić, da Universidade de Zadar (Croacia), presentou poemas xudeoespañóis de Clarisse Nicoïdski (1938-1996), nacida en Lyon no seo dunha familia de orixe bosnia, e do arxentino Juan Gelman, quen cita a primeira na súa obra. A xornada contou cunha destacada asistencia de público, que participou animadamente no tempo asignado ao coloquio cos autores. No enderezo <http://stel.ub.edu/paremio-rom/es/p%C3%A1ginas/poesia-la-frontera-segona-trobada-iberorom%C3%A0nica> están dispoñibles a biografía dos autores e unha escolma dos textos lidos no evento.

Xosé Afonso ÁLVAREZ PÉREZ
Centro de Linguística da Universidade de Lisboa

Ingrés de Joan Ferrer com a membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (13 de juny del 2013). — El 13 de juny del 2013, Joan Ferrer i Costa va pronunciar el seu discurs sobre *Les traduccions de l'Apocalipsi del Pare Guiu Camps*, en l'acte d'ingrés a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, una corporació que aglutina erudits destacats del nostre país. Josep Massot i Muntaner, que n'és membre numerari, li va donar la cordial benvinguda, amb un parlament on resumia la trajectòria intel·lectual i professional del nou acadèmic, tot posant de relleu els mèrits que sobradament justifiquen el nomenament d'aquest competent i treballador filòleg i bibliista, en aquell moment degà de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona.

Joan Ferrer, nascut a Calella el 1960, és llicenciat en Teologia i en Geografia i Història i doctor en Filologia Semítica. Ha estat catedràtic de Llengua i Literatura Catalanes, a l'Institut de Batxillerat de Calella, i professor de Filologia Semítica, a la Universitat de Barcelona. Des del 1990 és professor de Sagrada Escripura a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Girona i, des del 2003, és professor titular d'Estudis Hebreus i Arameus a la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona, on, des del 2000, també ha ensenyat Filologia Catalana i Romànica. Dirigeix el *Bulletí* de l'Associació Bíblica de Catalunya, des del 1990, i és membre del consell de redacció de les revistes *Tamid*, òrgan de la Societat Catalana d'Estudis Hebraics, *Collectanea Christiana Orientalia*, de la Universitat de Còrdova, i *Sefarad*, del Consejo de Investigaciones Científicas de Madrid.

L'amplitud dels seus coneixements li ha permès dur a terme una vasta i rigorosa producció

científica. Ha estat col·laborador de Joan Coromines en el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, del qual és autor de l'utilíssim índex final, i en l'*Onomasticon Cataloniae*, del qual és coautor d'un també molt útil índex final. Ha traduït al català Flavi Josep, per a la Fundació Bernat Metge, i diversos textos bíblics; ha tingut cura de nombroses edicions; i és autor d'articles científics i de manuals de gramàtica i diccionaris d'hebreu, arameu i siríac.

En ocasió del nomenament, l'Acadèmia ha publicat un llibre amb el discurs de recepció de Joan Ferrer, la contestació de Josep Massot i un apèndix amb l'edició sinòptica —en tres columnes paral·leles— del text original grec de l'*Apocalipsi* i els de les dues traduccions objecte d'estudi.

En el seu discurs, Joan Ferrer evoca la figura del seu antecessor a l'Acadèmia, Manuel Riu i Riu (1929-2011), catedràtic d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona, i la de Guiu Camps, bibliista i monjo de Montserrat, nascut com a Jordi Camps i Reverter (1915-2001), a qui ell considera el seu gran mestre en el camp de l'estudi de la Sagrada Escripura i a qui es refereix com a «un home d'una cultura enciclopèdica, que posseïa uns coneixements increïbles sobre tota mena de ciències, que anaven molt més enllà del que hom podia esperar d'un gran erudit bíblic» (p. 11).

A continuació, Ferrer se centra en l'*Apocalipsi*, l'últim llibre de la Bíblia, escrit per un profeta cristià de nom Joan mentre vivia exiliat a l'illa de Patmos, cap a la fi de l'època de l'emperador Domicià (81-96 dC), i que la tradició identifica amb Joan apòstol i evangelista. Un llibre que, amb justícia, ell qualifica com a «una de les obres més prodigioses de la història de la humanitat» i la «més singular de tota la literatura del món antic» (p. 11). Possiblement resultat d'una experiència extàtica, l'*Apocalipsi* té una finalitat ben precisa, que no és la de profetitzar la fi del món, com a vegades s'ha cregut, sinó la de profetitzar la fi de l'època de dura opressió que aleshores els cristians patien sota el domini de Roma, que hi apareix amagada sota el nom de Babilònia, una ciutat que en el passat havia estat destruïda, just com en el futur l'Imperi Romà també seria destruït.

La segona part del discurs analitza les diferències entre les dues traduccions de Camps: la del 1958, feta per a l'anomenada «Bíblia grossa de Montserrat», i la del 1970, feta, també amb l'original grec al davant, per al «Nou Testament de Montserrat». Segons Ferrer, «l'encarcament característic del *català bíblic* de la versió del 1958 «desapareix completament en la revisió de 1970», on fa servir «un català modern, perfectament fluid», «el paradigma del català culte de la segona meitat del segle xx, que perdura fins avui mateix» (p. 32). I això queda ben patent en l'anàlisi detallada que Ferrer ha fet dels canvis ortogràfics, lèxics, morfològics, sintàctics, estilístics i tipogràfics introduïts en el pas d'una traducció a l'altra, amb el propòsit, segons Josep Massot, de fer-ho en «una llengua planera i entenedora, sense trair l'original ni glossar-lo o ampliar-lo» (p. 55). L'estudi comparat també detalla altres canvis que el traductor va fer en la segona versió, amb la voluntat d'ajudar a la comprensió del text de l'*Apocalipsi*: explicacions de tecnicismes, precisions i aclariments relatius al sentit de mots i frases, etc. A més, l'edició crítica dels textos que Ferrer ha afegit al final del llibre fa que el lector pugui comparar per si mateix i de manera còmoda les dues versions catalanes entre elles i amb l'original grec.

Al final de l'acte, el president de l'Acadèmia, Pere Molas, acompanyat de Joaquim M. Puigvert, vicerector de la Universitat de Girona, i d'Armand Puig i Tàrrach, degà de la Facultat de Teologia de Barcelona, va investir el membre entrant amb la medalla VI, que anteriorment havia ocupat el seu antecessor. L'acte va tenir lloc, com de costum, a la seu de la institució, que és l'antiga casa Requesens, dita de la comtessa de Palamós, davant d'un públic nombrós integrat, sobretot, per acadèmics, filòlegs, bibliistes, amics i col·legues de Joan Ferrer, a qui donem la nostra més sincera i cordial enhorabona.

Antoni SERRÀ CAMPINS
Universitat de Girona